

Nostot Helenin lausunnosta liittyen uuteen sähkötukeen ja pidennettyyn maksuaikaan

HELEN

Kimmo Malin
Edunvalvontapäällikkö

9.2.2023

Tiivistetty yleisarvio takautuvasti maksettavasta sähköhyvityksestä

HELEN

9.2.2023

Tilanne sähkömarkkinoilla on helpottanut

- Helen ymmärtää hallituksen esityksen tavoitteen tukea heikoimmassa asemassa olevia kuluttajia poikkeuksellisen korkeiden sähkön hintojen aiheuttamassa haastavassa taloudellisessa tilanteessa.
- Esitystä aloitettiin valmistelemaan joulukuussa 2022 eri tilanteessa kuin missä tällä hetkellä olemme sähkömarkkinoilla: tammikuun 2023 keskihinta pörssissä oli alle 9 senttiä. Määräaikaisia kiinteähintaisia sopimuksia on tarjolla 10–15 sentin hinnoilla, ja esimerkiksi Helen laskee toistaiseksi voimassa olevien sopimusten sähkön hintoja keskimäärin noin 50 prosenttia huhtikuun alusta alkaen.

Toteutustapa riskeeraa tuen maksamisen ja lisää veronmaksajien kustannuksia

- Hallituksen antama tavoite on ollut, että **tuen pitää näkyä konkreettisesti sähkölaskulla**. Esityksen mukaan tuki kohdentuu hyvätuloisille ja erityisesti erittäin hyvätuloisille.
- Esityksessä todetaan
  - *”Kuluttajien tulotason huomioiva tukimalli edellyttäisi näin ollen, että tuki toteutettaisiin valtionhallinnon toimesta, esimerkiksi hakemusperusteisena tukena.*
  - ***”vastaava tukimäärä olisi voitu jakaa myös jo päätettyjen sähkövähennyksen ja sähkötuen parametrien muutoksella*.**
- Esimerkiksi Ruotsissa sähkölaskuihin liittyvät tuet maksetaan paikallisen Kelan, Försäkringskassan, kautta
- On suuri riski, että tällä tavalla toteutettu monimutkainen ja nopeasti 60 sähköyhtiöille annettu velvoite, ei onnistu virheettömästi, vaikka yhtiöt tekevät kaikkensa. **Toivomme, että harkitaan, olisiko sama apu tehokkaammin, nopeammin ja toimitusvarmemmin toteuttavissa jo päätettyjen sähkövähennyksen ja sähkötuen parametrien muutoksella.**

Sähköhyvityksen kipupisteet sekä niiden syyt ja seuraukset

9.2.2023

Malli on liian monimutkainen ymmärrettäväksi

- On hyvin todennäköistä, että tuen monimutkaiset vaatimukset johtavat viivästyksiin ja sitä kautta avun lykkääntymiseen.
- Kaikin keinoin olisi pyrittävä löytää ratkaisuja yksinkertaistaa tukimallia, jotta se on mahdollista yhtiöille toteuttaa ja kansalaisille ymmärtää. Yksinkertainen tukimalli olisi myös kansaisille mahdollista ymmärtää, jolloin he tietäisivät ovatko he oikeutettuja tukeen vai eivät.
- Kiireellä valmisteltu laki joudutaan toteuttamaan ison asiakasjoukon osalta manuaalisena työnä erityisesti myyjänvaihtotilanteissa, joten lain tarkennukset sekä selkeät ja tarkat ohjeistukset ovat ehdoton edellytys onnistumiselle. Muussa tapauksessa sähköyhtiö joutuu tekemään harkintaa ja päätöksiä asioissa, joissa lain mukaan sitä ei yhtiöillä ole.
- Sähköhyvitys ja lisämaksuaikamuutokset tulevat aiheuttamaan ennennäkemättömän paineen jo valmiiksi kuormitetuille asiakaspalvelijoille. Pelkäämme työuupumuksen lisääntymistä sekä suuria rekrytointihaasteita näihin tehtäviin. Valtion tulisi helpottaa painetta esimerkiksi keskitetyllä infopuhelimella ja viestintäkampanjalla.

Teknisiä muutoksia

Sähköhyvitys

- Pykälän 4 laskentamäärittelyt erityisesti II maksuerän osalta eivät avaudu. Kohdan esimerkkilaskelmat ja linjaukset ovat ristiriitaisia. Hyvityksen toinen erä voisi perustua tammikuun kulutukseen ja tammikuun hintaan. Tammikuu on jo takana, joten hyvitys ei vaikuttaisi enää tammikuun kulutukseen.
- Pykälä 3: Sähköyhtiöt eivät pysty perkaamaan koko asiakaskantaansa mahdollisesti talouspakotteiden alaisten ihmisten löytämiseksi.
- Pykälä 8:n valtiokonttorin aikarajat: Kaikkia aikarajoja tulisi pidentää vähintään kuukaudella ja lisäksi niiden tulisi olla sidottuna lain voimaantuloon

Pidennetty maksuaika

- Luottotappioriskien pienentäminen: Valtion tulee korvata tämän uuden ja ennakoimattoman velvoitteen luottotappiot täysimääräisesti. Lisäksi luottotappioriskin pienentämiseksi maksuaikaa myönnettäville yrityksille on määriteltävä kokoraja. Sähkömarkkinalaissa on määritelty toimitusvelvollisuuden osalta yritysten kokoraja luottotappioriskien hallitsemiseksi, jota olisi selkeintä noudattaa tässäkin laissa.
- Lisämaksuaikapyynnön aikarajaus: Selkeyden vuoksi laissa tulisi määritellä aika siten, että maksuaikaa tulee pyytää esimerkiksi toukokuun loppuun mennessä tehdyille laskuille.

Kulut tulee korvata

- Esityksen mukaan sähköyhtiöille siirtyy julkisen hallintotehtävän kaltainen tehtävä, mutta se voidaan siirtää, koska tehtävän luonne on tekninen ja sähköyhtiöille ei siirry harkintavaltaa.
- Toivomme perustuslakivaliokunnan arvioivan vielä, minkä tasoinen julkihallinnon tehtävä siirtyy yhtiöille ja linjaavan siihen sopivasta kustannuskompensaatiosta.